

Λογοκλοπή

Ένα από τα σημαντικότερα παραπτώματα στον ακαδημαϊκό χώρο, με σοβαρές ηθικές αλλά και νομικές προεκτάσεις, αποτελεί το φαινόμενο της **λογοκλοπής** (plagiarism). Ως λογοκλοπή ορίζεται η οικειοποίηση των απόψεων, ιδεών ή φράσεων άλλων ατόμων χωρίς να γίνεται αναφορά σε αυτούς. Με άλλα λόγια, όταν χρησιμοποιούμε σε ένα κείμενο (π.χ. εργασία, διπλωματική, κ.ά.) κάτι που έγραψε κάποιος άλλος αλλά δεν αναφέρουμε ότι η ιδέα ή η άποψη αυτή του ανήκει, τότε υποπίπτουμε στο παράπτωμα της λογοκλοπής.

Η λογοκλοπή πρώτα από όλα αποτελεί ηθικό παράπτωμα, καθώς κάποιος παρουσιάζει μια ιδέα που δεν του ανήκει ως δική του. Αποτελεί επίσης και νομικό παράπτωμα, αφού στην ουσία αποτελεί κλοπή της πνευματικής ιδιοκτησίας ενός άλλου, και μπορεί να επιφέρει νομικές κυρώσεις στην περίπτωση που αποδειχθεί. Πάνω απ' όλα όμως, η λογοκλοπή αποτελεί μια λανθασμένη επιστημονική πρακτική η οποία οδηγεί σε στασιμότητα την επιστημονική γνώση, καθώς αυτή δεν εξελίσσεται και δεν εμπλουτίζεται με νέες ιδέες, απόψεις, επιχειρήματα ή κρίσεις.

Στον ακαδημαϊκό λόγο, η αναφορά στο έργο των άλλων γίνεται πάντοτε με τη χρήση των βιβλιογραφικών παραπομπών (references). Σε περίπτωση που κάποιος δεν αναφέρει την βιβλιογραφική παραπομπή που αντιστοιχεί σε μια διατυπωμένη άποψη, ιδέα, επιχειρήμα ή κρίση, τότε υποπίπτει στο παράπτωμα της λογοκλοπής, αφού φαίνεται σαν να παρουσιάζει τις συγκεκριμένες απόψεις ως δικές του. Ακόμη και η στενή παράφραση των απόψεων κάποιου άλλου χωρίς την παράθεση της αντίστοιχης παραπομπής, εμπίπτει στην έννοια της λογοκλοπής.

Το παράπτωμα της λογοκλοπής μπορεί να συντελεστεί ακόμη και χωρίς να υπάρχει πρόθεση, από τη στιγμή που ο συγγραφέας ενός κειμένου έχει αμελήσει να αναφέρει τις πηγές από τις οποίες προέρχονται οι πληροφορίες που αναφέρονται στο κείμενό του. Τέτοιου είδους πληροφορίες μπορεί να είναι οι ακόλουθες:

- Επιχειρήματα, απόψεις, ιδέες συμπεράσματα ή θεωρίες που έχουν διατυπωθεί από κάποιο άτομο
- Ερευνητικά δεδομένα, στατιστικοί πίνακες, γραφήματα, που έχουν εκπονηθεί από κάποιον άλλο
- Επιστημονικά εργαλεία (π.χ. ερωτηματολόγια) ή μέθοδοι έρευνας που έχουν χρησιμοποιηθεί για πρώτη φορά από κάποιο άτομο

Μια λανθασμένη πρακτική την οποία συχνά ακολουθούν οι φοιτητές όταν συγγράφουν μια επιστημονική εργασία - και η οποία τους οδηγεί στο να υποπέσουν στο παράπτωμα λογοκλοπής ακόμη και χωρίς να έχουν μία τέτοια πρόθεση -, είναι το λεγόμενο «κόψε – ράψε» (cut – paste). Κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας, κάποιος απλά συγγράφει μία εργασία επιλέγοντας μικρές ενότητες από διαφορετικές πηγές («κόψε»), τις οποίες στη συνέχεια τις παραθέτει αυτούσιες («ράψε») χωρίς μάλιστα να αναφέρονται οι πηγές από όπου έχουν προέλθει αυτές οι πληροφορίες. Ακόμη όμως και στην περίπτωση που αναφέρονται οι πηγές, το γεγονός ότι παρατίθενται αυτούσια τα λεγόμενα κάποιων ατόμων χωρίς να χρησιμοποιούνται εισαγωγικά -ώστε να δηλώνεται ξεκάθαρα ότι κάποιος άλλος έχει διατυπώσει αυτές τις απόψεις-, πάλι υπάρχει το φαινόμενο της λογοκλοπής.

Μερικές από τις πιο συνηθισμένες περιπτώσεις που εμπίπτουν στην έννοια της λογοκλοπής ακολουθούν παρακάτω:

- Η παρουσίαση της δουλειάς κάποιου άλλου ως δική σου
- Η αντιγραφή λέξεων ή ιδεών από άλλους χωρίς να αναφέρεται η πηγή από όπου προέρχονται (με τη χρήση παραπομπών)
- Η μη χρήση εισαγωγικών («...») σε φράσεις ή παραγράφους που έχουν γράψει άλλοι
- Η χρήση παραπομπών που δεν ισχύουν
- Η απλή παραλλαγή των φράσεων (παράφραση) που ανήκουν σε κάποιον άλλο χωρίς να γίνεται αναφορά σε αυτόν (με τη χρήση παραπομπής)
- Η κατά λέξη μετάφραση ξενόγλωσσων κειμένων – παραγράφων – προτάσεων στην ελληνική γλώσσα
- Η διαδικασία «κόψε – ράψε» ακόμη και με τη χρήση παραπομπών

Ας δούμε όμως μερικά παραδείγματα για το τι μπορεί να χαρακτηριστεί ως λογοκλοπή και τι όχι.

Παρακάτω ακολουθεί μία παράγραφος από το πρωτότυπο άρθρο των Mayer, Carouso και Salovey (2000) με τίτλο: «Emotional Intelligence Meets Traditional Standards for an Intelligence»:

Τα συναισθήματα είναι εσωτερικές διεργασίες οι οποίες συντονίζουν πολλά ψυχολογικά υποσυστήματα όπως ψυχολογικές αντιδράσεις, γνωστικές λειτουργίες και συνειδητές συναισθήσεις. Τα συναισθήματα συνήθως δημιουργούνται ως απάντηση στις αλλαγές που συντελούνται στις σχέσεις ενός ατόμου με το περιβάλλον του. Όταν η σχέση ενός ατόμου με μία ανάμνηση, την οικογένειά του ή ολόκληρη την ανθρωπότητα αλλάζει, τα συναισθήματα αυτού του ατόμου θα αλλάξουν κι αυτά με τη σειρά τους. Για παράδειγμα, ένα άτομο που ανακαλεί μια ευχάριστη παιδική μνήμη, ίσως να αντιλαμβάνεται τον κόσμο πιο φωτεινό και χαρούμενο.

Ας δούμε μια **ΜΗ ΑΠΟΔΕΚΤΗ παράφραση** της παραπάνω παραγράφου, η οποία αποτελεί λογοκλοπή:

Τα συναισθήματα είναι εσωτερικές διεργασίες οι οποίες επηρεάζουν πολλές λειτουργίες του ατόμου, όπως γνωστικές λειτουργίες, συνειδητές συναισθήσεις, και ψυχολογικές αντιδράσεις. Τα συναισθήματα συνήθως προκαλούνται ως απάντηση στις αλλαγές που συντελούνται στις σχέσεις του ατόμου με το περιβάλλον του. Όταν η σχέση ενός ατόμου με μία ανάμνηση ή μία εμπειρία αλλάζει, θα αλλάξουν και τα συναισθήματα αυτού του ατόμου. Για παράδειγμα, ένα άτομο που ανακαλεί μια ευχάριστη παιδική μνήμη, θα αντιλαμβάνεται τον κόσμο πιο χαρούμενο και φωτεινό.

Για ποιο λόγο αυτό είναι λογοκλοπή;

Ο τρόπος με τον οποίο διατυπώθηκε αυτή η παράγραφος αποτελεί λογοκλοπή για δύο λόγους:

- Ο συγγραφέας απλά άλλαξε μόνο μερικές λέξεις ή φράσεις ή άλλαξε τη σειρά με την οποία παρουσιάζονται οι προτάσεις στο πρωτότυπο κείμενο
- Ο συγγραφέας δεν ανέφερε από πού πήρε τις συγκεκριμένες πληροφορίες που αναφέρονται στις παράγραφο

Ας δούμε τώρα, μια **ΑΠΟΔΕΚΤΗ παράφραση** της πρωτότυπης παραγράφου, η οποία δεν αποτελεί λογοκλοπή:

Σύμφωνα με τους Mayer, Carouso και Salovey (2000), τα συναισθήματα αποτελούν εσωτερικές διεργασίες οι οποίες συντονίζουν διαφορετικές πτυχές της ανθρώπινης συμπεριφοράς και οι οποίες δημιουργούνται ως απάντηση στις αλλαγές που συντελούνται στο περιβάλλον του ατόμου. Έτσι, όταν ένα άτομο ανακαλεί ένα ευχάριστο γεγονός από την παιδική του ηλικία, αλλάζει η διάθεσή του και αντιμετωπίζει στις καταστάσεις μία θετική και αισιόδοξη οπτική.

Γιατί αυτή η απόδοση είναι αποδεκτή;

Ο τρόπος με τον οποίο διατυπώθηκε αυτή η παράγραφος δεν αποτελεί λογοκλοπή για δύο λόγους:

- Ο συγγραφέας αποδίδει με δικά του λόγια το νόημα της πρωτότυπης παραγράφου
- Ο συγγραφέας δίνει στον αναγνώστη την πηγή από την οποία προέρχονται οι πληροφορίες που παρουσιάζονται.

Ας δούμε τώρα, και μια **άλλη διατύπωση της πρωτότυπης παραγράφου**, που και αυτή είναι αποδεκτή και δεν αποτελεί λογοκλοπή:

Σύμφωνα με τους Mayer, Carouso και Salovey (2000), «Τα συναισθήματα είναι εσωτερικές διεργασίες οι οποίες συντονίζουν πολλά ψυχολογικά υποσυστήματα όπως ψυχολογικές αντιδράσεις, γνωστικές λειτουργίες και συνειδητές συναισθήσεις» (σελ. 267). Τα συναισθήματα επηρεάζουν τη συμπεριφορά του ατόμου και προκαλούνται κάθε φορά που αλλάζει κάτι στην αλληλεπίδραση του ατόμου με το περιβάλλον του. Έτσι, όταν ένα άτομο ανακαλεί ένα ευχάριστο γεγονός, αλλάζει η διάθεσή του και αντιμετωπίζει στις καταστάσεις μία θετική και αισιόδοξη οπτική.

Γιατί αυτή η απόδοση είναι αποδεκτή;

Ο τρόπος με τον οποίο διατυπώθηκε αυτή η παράγραφος δεν αποτελεί λογοκλοπή για τρεις λόγους:

- Ο συγγραφέας παρουσιάζει τις πληροφορίες που εμπεριέχονται στο πρωτότυπο κείμενο με ακρίβεια
- Ο συγγραφέας δίνει στον αναγνώστη την πηγή από την οποία προέρχονται οι πληροφορίες που παρουσιάζονται.
- Ο συγγραφέας ορίζει με ακρίβεια ποιο κομμάτι από το πρωτότυπο κείμενο δανείζεται βάζοντάς το σε εισαγωγικά, ενώ δηλώνει και τη σελίδα στην οποία βρίσκεται το συγκεκριμένο κομμάτι.

Σημείωση: Σε περίπτωση που ο συγγραφέας δεν χρησιμοποιούσε τα εισαγωγικά στη συγκεκριμένη πρόταση, τότε θα υπήρχε θέμα λογοκλοπής, παρά το γεγονός ότι παρουσιάζεται η πηγή από την οποία προέρχεται η συγκεκριμένη πρόταση.

Συνοψίζοντας, η λογοκλοπή αποτελεί μέγιστο ακαδημαϊκό παράπτωμα, το οποίο εκτός από ηθικές επιφέρει και νομικές κυρώσεις. Σύμφωνα με τον εσωτερικό κανονισμό του τμήματος αλλά και του πανεπιστημίου, εάν αποδειχθεί ότι κάποιος έχει υποπέσει στο παράπτωμα της

λογοκλοπής, αντιμετωπίζει ποινές που μπορούν να επιφέρουν ακόμη και τη διαγραφή του από το τμήμα.

Τέλος, είναι σημαντικό να τονιστεί ότι αποτελεί **ατομική ευθύνη** του φοιτητή να ακολουθεί τους κανόνες της ακαδημαϊκής δεοντολογίας και να αποφεύγει πρακτικές που οδηγούν σε λογοκλοπή.